

4/2017

SOUKROMÉ PRÁVO

STATĚ

K otázce vzniku škody (a promlčení práva na její náhradu) v případě pozdního podání insolvenčního návrhu

Rozhodování sporů v oblasti sportovního práva

Problematika rozkrývání vlastnických struktur a skutečných majitelů právnických osob

DISKUSE

Dočkáme se po 50 letech konečně nového zákona o znalcích?

JUDIKATURA

Hyperlink je základem funkčnosti internetu

VZORY

Problematika rozkrývání vlastnických struktur a skutečných majitelů právnických osob¹

JUDr. ONDŘEJ VONDRÁČEK, Ph.D., LL.M.²

právník GŘ Spravedlnost Evropské komise

DAVID ONDRÁČKA, M.A.³

ředitel české pobočky Transparency International

Problematika transparentnosti vlastnických struktur a skutečných majitelů právnických osob nepřestala od roku 2009, kdy se poprvé objevila na scéně,⁴ zaměstnávat právníky i politiky v České republice.⁵ Evropské unii⁶ i USA.⁷ Právně-politická debata se od té doby neméně výrazně proměnila zejména v důsledku skandálu tzv. panamských dokumentů (Panama Papers).⁸ Skandál Panama Papers se v českém prostředí⁹ dotkl i jednoho z dnes již neexistujících bankovních subjektů, eBanky.

¹ Článek vznikl s podporou grantu Centra ekonomických studií Vysoké školy ekonomie a managementu.

² Názory O. Vondráčka uvedené v tomto článku jsou jeho osobní a nemohou být nijak připisovány Evropské komisi.

³ D. Ondráčka absolvoval politickou ekonomii na Středoevropské univerzitě v Budapešti, po předchozím studiu mezinárodních vztahů na UP v Olomouci, politologie na UK v Praze a politické filozofie na NYU v New Yorku. Specializuje se na problematiku politické korupce, veřejných zakázek a investic a reformy veřejné správy a veřejných politik.

⁴ V roce 2009 navrhl Carl Lewin, senátor za stát Michigan, zákon o transparentnosti a pomoci při vymáhání (the Incorporation Transparency and Law Enforcement Assistance Act), jenž stanovil, že jakákoli právnická osoba inkorporovaná ve Spojených státech amerických musí rozkrýt svou vlastnickou strukturu až po skutečného majitele a zapsat ji do obchodního rejstříku (<http://www.lewin.senate.gov/issues/shell-corporations>). Návrh senátora Lewina ovšem nebyl tehdy přijat.

⁵ NOVOTNÝ, J., LICHARD, T., PALGUTA, J. Korupce: Nejen fiskální problém a jeho řešení (Kapitola 4). In KOHOUT, P. a kol. *Sborník textů pracovní skupiny pro boj proti korupci*. Národní ekonomická rada vlády, Boj proti korupci, červen 2011, s. 47.

⁶ Návrh zavést rejstříky skutečných majitelů právnických osob navrhli europoslanci Peter Simon a Mojca Kleva Kekuš při přijímání čtvrté směrnice proti praní peněz [KOM(2013)0045].

⁷ HENNING, P. J. Small steps in war on tax cheats. *International New York Times*, 11. května 2016, s. 19.

⁸ The Panama Papers, The International Consortium of Investigative Journalists. Dostupné z: <https://panamapapers.icij.org/>.

⁹ HOLCOVÁ, O. Panama Papers: The Czech Republic. České centrum pro investigativní žurnalistiku, 11. dubna 2016. Dostupné z: <https://www.occrp.org/en/panamapapers/the-czech-republic/>.

Podle informací z jednoho z uniklých panamských dokumentů mohla v minulosti právnická osoba navázat s eBankou klientský vztah, například založit si zde účet, aniž by eBanka v rámci kontroly klienta ověřovala vlastnickou strukturu klienta.¹⁰ I když v návaznosti na tuto informaci ostatní subjekty bankovního a finančního sektoru podléhající povinnostem kontroly klienta podle zákona proti praní peněz prohlásily, že povinnosti ohledně kontroly klienta týkající se jejich vlastnických struktur provádějí,¹¹ nelze nevidět, že až do konce roku 2016 byla v důsledku ne zcela přesné transpozice třetí směrnice proti praní peněz¹² intenzita kontroly vlastnických struktur slabší než v jiných zemích.

Byť se ještě během roku 2016 objevovaly sporadické hlasy, dle nichž je anonymita skutečného majitele právnické osoby legitimní a oprávněná či že veřejný registr skutečných majitelů není nástrojem

¹⁰ SKALKOVÁ, O. Jedině v české eBance umíme otevřít účet bez uvedení reálného vlastníka, pochvaloval si advokát Mossack Fonseky, informační server *iHNED*, 4. dubna 2016. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-65233650-jedine-v-ceske-ebance-umime-otevrit-ucet-bez-uvedeni-realneho-vlastnika-pochvaloval-si-advokat-mossack-fonseca>.

¹¹ SKALKOVÁ, O. Panamské dokumenty ukázaly na eBanku. Otevrou účet bez reálného vlastníka, psal právník. Informační server *Aktualne.cz*, 4. dubna 2016. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/panamske-dokumenty-ukazaly-na-ebanku/r~7f13e4acfa6d11e5b61c002590604f2e/>.

¹² Směrnice 2005/60/ES o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu, Úř. věstník EU L 309, 25. 11. 2005, s. 15.

schopným předcházet praní peněz a financování terorismu,¹³ realita je odlišná: od 1. října 2016 je nutné, aby společnosti, jež získaly veřejnou zakázku, rozkryly a doložily vůči zadavatelům svou vlastnickou strukturu až po skutečného majitele a od 1. ledna 2017 mají všechny povinné osoby podle zákona č. 253/2008 Sb., proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „zákon proti praní peněz“), povinnost žádat rozkrytí vlastnické a kontrolní struktury a skutečných majitelů. Konečně od 1. ledna 2018, kdy by měla začít fungovat evidence skutečných majitelů právnických osob, budou muset svou vlastnickou strukturu a skutečné majitele rozkrývat všechny právnické osoby.¹⁴

Rozkrývání vlastnických struktur povinnými subjekty podle zákona proti praní peněz a rejstříky skutečných majitelů

1. Povinné subjekty a právnické osoby

Ačkoli již třetí směrnice proti praní peněz vyžadovala po povinných osobách, aby u svých klientů ověřovaly jejich vlastnickou a kontrolní strukturu,¹⁵ zákon proti praní peněz až do konce roku 2016 po povinných osobách vyžadoval, aby ověřovaly ovládající osobu klienta,¹⁶ tj. první vlastnickou úroveň klienta, a skutečného majitele pouze identifikovaly¹⁷ bez povinnosti ověřovat též vlastnickou a kontrolní strukturu klientů. Novela zákona proti praní peněz č. 368/2016 Sb. popsany nedostatek s účinností od 1. ledna 2017 odstranila: nové znění § 9 odst. písm. b) zákona proti praní peněz požaduje od 1. ledna 2017 po povinných osobách, aby u svých klientů, jež jsou právnickými osobami, svěřenskými fondy nebo jinými právními uspořádáními bez právní osobnosti, zjišťovaly i ověřovaly údaje o jejich vlastnické a řídicí struktuře a skutečném majiteli. Navazující ustanovení písm. c) téhož paragrafu poté vyžaduje po povinných osobách, aby kontrolovaly aktuálnost těchto údajů. Této povinnosti odpovídá od 1. ledna 2017 nově zavedená zrcadlová povinnost právnických osob znát svou vlastnickou a řídicí strukturu a skutečné majitele.¹⁸

Povinné subjekty se při aplikaci povinnosti rozkrytí vlastnické struktury a skutečných majitelů potýkají se čtyřmi problémy:

¹³ Výňatek z Rámcové pozice k dokumentu Rady č. 10678/16, příloha čj. MF-32492/2016/10-5.

¹⁴ Lhůta pro transpozici směrnice proti praní peněz nicméně vyprší 26. června 2017.

¹⁵ Čl. 8 odst. 1 písm. b) čtvrté směrnice proti praní peněz.

¹⁶ Čl. 8 odst. 2 písm. b) zákona proti praní peněz ve znění do účinnosti novely č. 368/2016 Sb.

¹⁷ Čl. 9 odst. 2 písm. b) zákona proti praní peněz ve znění do účinnosti novely č. 368/2016 Sb.

¹⁸ § 29b zákona proti praní peněz ve znění novely č. 368/2016 Sb.

za prvé, v důsledku neexistující definice pojmu řídicí a vlastnická struktura není zřejmé, co vlastně mají po svých klientech požadovat, a jak identifikovat jednotlivé subjekty a podíly v rámci takové struktury;

za druhé, z povinnosti ověřit řídicí a vlastnickou strukturu vyplývá povinnost pro povinné subjekty vyžadovat nejen prohlášení o vlastnické struktuře, ale rovněž dokumenty tuto vlastnickou strukturu dokládající, avšak není již specifikováno, jaké dokumenty mohou sloužit jako dokladové dokumenty, jaká má být jejich forma, zda musí jít o originály atd.;

za třetí, ve vztahu ke skutečnému majiteli není uvedeno, jak ověřit jeho identitu, resp. skutečnost, zda deklarovaný skutečný majitel je skutečným majitelem, a nikoli pouze jeho přímým či nepřímým zástupcem jednajícím na účet skutečného majitele; a konečně

za čtvrté, jak často má povinná osoba požadovat po klientovi, aby údaje o vlastnické struktuře či skutečných majitelích, popřípadě i dokladové dokumenty, aktualizoval.

Tyto čtyři problémy se pokouší řešit dvě výkladová stanoviska: metodický pokyn Finančního analytického útvaru Ministerstva financí (dále jen „FAÚ“) – „Zjišťování skutečného majitele povinnými osobami“¹⁹ a výkladové stanovisko České národní banky.²⁰ Metodický pokyn FAÚ do jisté míry řeší problém identifikace subjektů v rámci vlastnické struktury, když stanoví, jaké osoby u jednotlivých právnických osob – konkrétně u obchodní společnosti, svěřenského fondu a obdobného právního uspořádání a orgánů církvi a náboženských společností, spolků a nadací – by se měly identifikovat jako skuteční majitelé. Metodický pokyn FAÚ ovšem řeší pouze identifikaci a doložení vlastnictví v nejjednodušším případě, kdy právnická osoba je vlastněna fyzickými osobami, tj. přímo skutečnými (konečnými) majiteli.

Metodický pokyn FAÚ ovšem již rezignuje na vysvětlení toho, jak identifikovat a dokládat vlastnickou a řídicí strukturu klientů v případě nepřímého vlastnictví či ovládání, tzn. například, když mezi klientem – právnickou osobou a fyzickou osobou, skutečným (konečným) majitelem, existuje několik úrovní vlastníků právnických osob, či jak identifikovat a dokládat vlastníky či beneficiáře v rámci méně standardních právních forem, jako jsou svěřenské fondy. Metodický pokyn FAÚ rovněž zcela opomíjí odpo-

¹⁹ Metodický pokyn č. 3 Finančního analytického útvaru Ministerstva financí ze dne 29. října 2013, určený k „zjišťování skutečného majitele povinnými osobami“, čj. MF-91471/2013/24, dostupný z: <http://www.mfcr.cz/cs/archiv/agenda-financniho-analytickeho-utvaru/legislativa-aml-cft>.

²⁰ Stanovisko ČNB „K postupu vůči klientům, jejichž skutečného majitele nelze zjistit“, ze dne 2. května 2014, dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/k_postupu_vuci_klientum.pdf.

věď na otázku, jak má povinný subjekt identifikovat a doložit vlastnickou strukturu klienta, pokud tato struktura míří do zahraničí, tzn. například v situaci, kdy českou právnickou osobu vlastní zahraniční právnická osoba, kterou vlastní další zahraniční právnická osoba, a teprve tu vlastní skutečný (konečný) majitel fyzická osoba.

Výkladové stanovisko ČNB, které Metodický pokyn FAÚ nepřímě doplňuje, obsahuje kroky, jak má povinná osoba postupovat, pokud klient, jenž je právnickou osobou, dostatečně nerozkryje svou řídicí a vlastnickou strukturu a skutečné majitele, přičemž v tomto ohledu uvádí, že povinná osoba musí odmítnout uzavření obchodního vztahu. V případě, že povinná osoba není z důvěryhodných zdrojů schopna zjistit všechny skutečné majitele klienta, jedná se o situaci, kdy je přítomen rizikový faktor ve formě „nepřehledné vlastnické struktury klienta.“²¹

2. Rejstříkové soudy

Obdobným problémům jako povinné osoby budou vedle zmíněných transpozičních problémů čelit i rejstříkové soudy, jež budou mít povinnost vést evidenci skutečných majitelů právnických osob. Čtvrtá směrnice proti praní peněz, kromě jiného, ukládá členským státům na jednu stranu povinnost mít informace v registrech skutečných majitelů, tj. informace o skutečných majitelích a jejich skutečném vlastnictví, adekvátní, přesné a současné.²² Dále na straně druhé dává fyzickým osobám a organizacím s oprávněným zájmem právo na získání informací o skutečném majiteli, jakož i povaze a rozsahu skutečného vlastnictví.²³

Zmíněná novela č. 368/2016 Sb., jež s účinností od 1. ledna 2018 rovněž mění zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, uvádí v § 118f, že do evidence skutečných majitelů se kromě identifikačních údajů o skutečném majiteli zapisuje i údaj o (i) podílu na hlasovacích právech, zakládá-li se postavení skutečného majitele na přímé účasti v právnické osobě, (ii) podílu na rozdělovacích prostředcích, zakládá-li se postavení skutečného majitele na tom, že je jejich příjemcem, anebo (iii) jiné skutečnosti, je-li postavení skutečného majitele založeno jinak. Identifikovat a doložit majitele přímého podílu, tzn. fyzickou osobu, jež přímo vlastní právnickou osobu, a je tedy zároveň skutečným majitelem (přímý podíl), bude s výjimkou případů akciových společností s více než jedním vlastníkem (akcionářem) jednoduché.

Naproti tomu v situacích, kdy mezi právnickou osobou a skutečným (konečným) majitelem bude více úrovní vlastníků – právnických osob (nepřímý podíl), bude při současném zákonném znění velmi ob-

tížné určit, jaké informace o subjektech v rámci víceúrovňové vlastnické struktury – zahrnuté pod výše zmíněný bod (iii)²⁴ – mají právnické osoby rejstříkovému soudu doručit. Rovněž nebude pro rejstříkové soudy snadné ověřit, že doručené informace o subjektech a podílech v rámci víceúrovňové vlastnické struktury (nepřímý podíl) byly poskytnuty správně, resp. v souladu se zákonem; důvodová zpráva k novele č. 368/2016 Sb. dokonce explicitně uvádí, že nelze jednotně stanovit způsob ani listiny, jimiž lze nepřímý podíl doložit.²⁵ Zákon o veřejných rejstřících v tomto ohledu na jednu stranu stanoví, že rejstříkový soud nezapiše údaje o skutečném majiteli, jestliže návrh na zápis údajů o skutečném majiteli, kromě jiného, nebyl podán s listinami, jimiž mají být podle tohoto nebo jiného zákona doloženy údaje o skutečném majiteli.²⁶ Nicméně na druhou stranu, není-li zřejmé, co se rozumí pojmem „podíl“ v případě nepřímého podílu, a jak ho identifikovat, bude rovněž velmi obtížné určit, jakými dokumenty takový podíl doložit, což potvrzuje i důvodová zpráva k uvedené novele č. 368/2016 Sb.²⁷

Krom toho, právní síla dokumentů obsahujících informace o podílech na společnosti se liší v závislosti na typu obchodní společnosti. Například údaj o společnících či o jediném akcionáři (společníkovi) v obchodním rejstříku u společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti, včetně evropské společnosti, je ovšem pouhou informativní indicií, že zapsaný společník či akcionář je společníkem takové obchodní společnosti. I když je na výpisu z obchodního rejstříku jako společník uvedena osoba X či společnost A, může být skutečným společníkem této společnosti osoba Y nebo společnost B, neboť rozhodující pro určení, kdo je společníkem u společnosti s ručením omezeným, je údaj v seznamu společníků, případně na kmenovém listu, u akciové společnosti, včetně evropské společnosti, pak údaj v seznamu akcionářů, případně údaj o akcionáři na listinné akci na jméno, nikoli údaj o akcionáři na výpisu z obchodního rejstříku. V případě rozporu je rozhodující údaj o identitě společníka v seznamu společníků (akcionářů) či údaj o identitě společníka uvedený na kmenovém listu nebo na listinné akci, a nikoli údaj na výpisu z obchodního rejstříku.

Obdobně ve vztahu k nepřímým podílům držným v českých právnických osobách zahraničními osobami se v jednotlivých právních řádech liší pravidla ohledně zveřejňování společníků u jednotlivých obchodních korporací či právnických osob. V ČR je například u obchodních společností možné zjistit z obchodního rejstříku společníky s.r.o. a akcionáře

²⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 368/2016 Sb., komentář k § 118e, s. 70.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ § 118h odst. 3 písm. e).

²⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 368/2016 Sb., komentář k § 118d, s. 70.

²¹ § 3 písm. a) vyhlášky č. 281/2008 Sb., s výjimkou tam uvedenou.

²² Článek 30 odst. 4 čtvrté směrnice proti praní peněz.

²³ Tamtéž.

a.s. u společností s jediným akcionářem, nikoli však akcionáře akciových společností s více jak jedním akcionářem; v Nizozemsku je možné zjistit z obchodního rejstříku společníka B.V. (s.r.o.) a akcionáře N.V. (a.s.), mají-li tyto společnosti pouze jednoho společníka (akcionáře), nikoli, mají-li více než jednoho společníka (akcionáře); na Kypru je například možné zjistit společníky společnosti typu „Ltd.“ (s.r.o.) bez ohledu na počet společníků. V důsledku těchto rozdílných právních úprav bude možné zjistit vlastnickou strukturu mříčící do zahraničí, pouze pokud se daná struktura „treffi“ do informací o společnických zveřejňovaných ve veřejných rejstřících v jednotlivých zemích. Příkladem vlastnické struktury, která půjde dohledat z veřejných informací z veřejných rejstřiků, bude následující vlastnická struktura: česká a.s. bude mít jednoho společníka, kterým bude nizozemská B.V. (ekvivalent s.r.o.), jejímž jediným akcionářem bude kyperská Ltd., jejímž společníky a zároveň skutečnými majiteli budou dvě fyzické osoby, každá z 50 %. Kdyby například česká a.s. nebo nizozemská B.V. měly dva společníky, nebylo by již možné zbytek vlastnické struktury dokumenty z veřejných zdrojů doložit, neboť informace o více jak dvou společnických nejsou v českém a nizozemském rejstříku zveřejňovány, resp. uváděny.

Rozkrývání vlastnických struktur až po skutečné majitele zadavateli veřejných zakázek a poskytovateli dotací

1. Veřejní zadavatelé

Zákon o zadávání veřejných zakázek, jenž vstoupil v účinnost 1. října 2016, vymezil v § 104 odst. 2 povinnost zadavatele požadovat v zadávací dokumentaci od vybraného dodavatele, který je právnickou osobou, aby jako podmínku pro uzavření smlouvy předložil informace o skutečných majitelích a doklady, z nichž vyplývá vztah skutečných majitelů k dodavateli. Toto ustanovení je doplněno § 122 odst. 3, podle kterého zadavatel odešle vybranému dodavateli výzvu k předložení dokladů o majetkové struktuře dodavatele až po jeho skutečné majitele podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu; pokud účastník zadávacího řízení tyto doklady nepředloží, zadavatel účastníka vyloučí.²⁸

Uvedené povinnosti identifikace a dokládání vlastnické (majetkové) struktury a skutečných majitelů podrobněji vysvětluje stanovisko expertní skupiny Ministerstva pro místní rozvoj (dále jen „stanovisko expertní skupiny MMR“).²⁹ Stanovisko expertní skupiny MMR specifikuje, že skutečným majitelem

se rozumí skutečný majitel ve smyslu zákona proti praní peněz; dále vymezuje povinnosti zadavatele týkající se obsahu zadávací dokumentace, výzvy vybranému dodavateli a posouzení dokladů poskytnutých vybraným dodavatelem, jakož i povinnosti vybraného dodavatele ohledně poskytování informací a dokladů o vlastnické (majetkové) struktuře a skutečném majiteli.

Ačkoli lze vydání výkladu k novým povinnostem podle zákona o zadávání veřejných zakázek, jež se v předchozích zákonech o veřejných zakázkách nenacházely, kvitovat pozitivně, stanovisko expertní skupiny MMR vykazuje tři zásadní nedostatky:

Za prvé, nespecifikuje, jak identifikovat podíly a subjekty ve vlastnické struktuře vybraného dodavatele, a to ani v případě, kdy skutečný majitel je přímým vlastníkem, ani v případě, kdy je vlastníkem nepřímým; v prvním případě bude možné podpůrně použít výše zmíněný metodický pokyn FAÚ, v případě nepřímého vlastnictví ovšem žádný výklad, jak identifikovat a doložit vlastnickou strukturu a skutečného majitele, neexistuje.

Za druhé, zákon o zadávání veřejných zakázek uvádí v § 104 odst. 2 pod písm. b) příkladmo výčet dokumentů, jimiž lze doložit podíly a subjekty ve vlastnické struktuře. Těmito dokumenty mohou být výpis z obchodního rejstříku nebo jiné obdobné evidence, seznam akcionářů, rozhodnutí statutárního orgánu o vyplacení podílu na zisku, společenská smlouva, zakladatelská listina nebo stanovy. Jak již bylo uvedeno výše (výklad ad 2. Rejstříkové soudy), ve vztahu k různým druhům právnických osob obsahují rozhodující právní informaci o vlastnictví různé dokumenty – výpis z rejstříku u společnosti s ručením omezeným bez kmenových listů, údaj o společníkovi na kmenovém listu v případě společnosti s ručením omezeným, jež vydala kmenové listy, seznam akcionářů u akciových společností – jež mají různou právní sílu. Stanovisko expertní skupiny MMR ovšem uvedený výčet dokumentů interpretuje tak, že jako doklad o vlastnické struktuře či skutečném majiteli může sloužit kterýkoli z těchto dokumentů bez ohledu na to, že v konkrétním případě může existovat dokument s vyšší právní silou, jenž uvádí jako vlastníka právnické osoby odlišnou osobu.

Za třetí, expertní stanovisko MMR uvádí v části týkající se poskytování informací a dokladů vybraným dodavatelem možnost, že vybraný dodavatel nemá skutečné majitele, pokud přímí či nepřímí vlastníci podílů nesplňují podmínky definice skutečného majitele uvedené v § 4 odst. 4 zákona proti praní peněz. Taková situace může samozřejmě nastat, například pokud vybraný dodavatel nemá ani přímé či nepřímé vlastníky s podílem přesahujícím 25 %; nicméně v takovém případě § 4 odst. 4 písm. a) bod 4, resp. písm. b) bod 3 předvídá, že místo skutečného majitele je nutné uvést člena statutárního orgánu, zástupce právnické osoby v tomto orgánu anebo v po-

²⁸ § 122 odst. 5 zákona o zadávání veřejných zakázek.

²⁹ „Předkládání informací a dokladů o skutečném majiteli vybraného dodavatele“, dostupné z: http://www.portal-vz.cz/getmedia/107598a8-e528-4d82-a52c-40af3c4ef04/stanovisko_skutecny_majitel.pdf.

stavení obdobným postavení člena statutárního orgánu. Tento fakt však expertní stanovisko MMR zcela opomíjí.

Mimo to veřejní dodavatelé stejně jako povinné subjekty podle zákona proti praní peněz mají povinnost dodržovat, kromě jiného, přímo účinné nařízení (ES) č. 2580/2001 o zvláštních omezujících opatřeních namířených proti některým osobám a subjektům s cílem bojovat proti terorismu,³⁰ zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, a dále jednotlivá mezinárodní³¹ a unijní sankční opatření.³² Tyto předpisy a opatření obsahují seznamy konkrétních osob soukromého či veřejného práva, na které se vztahují mezinárodní sankce.³³ Jedním z typů sankcí je zákaz peněžních převodů, používání jiných platebních prostředků, nákupu a prodeje cenných papírů a investičních nástrojů³⁴ či zmrazení majetku takových osob,³⁵ jež zahrnuje rovněž přímé či nepřímé ovládání či vlastnictví jiných právnických osob.³⁶ Zmrazení majetku zahrnuje i poskytování veřejných prostředků v důsledku zadání veřejné zakázky veřejnému dodavateli, jež je vlastněn osobou, jenž se nachází na některém ze seznamů osob uvedených v některém ze zmíněných přímo účinných právních předpisů, resp. jejich přílohách. Nařízení (ES) č. 2580/2001 objasňuje, že kritérium, jež má být bráno v úvahu při posouzení, zda právnická osoba nebo jiná entita je vlastněna jinou osobou, je držba nejméně 50 % vlastnických práv na takové osobě či držba většinového podílu v takové osobě.³⁷

Uvedené expertní stanovisko MMR ovšem vyjímá z povinnosti prokázat skutečného majitele vybrané dodavatele vlastněné veřejnoprávními subjekty, jako například stát či rozličné státní organizace, čímž se potenciálně dostává do rozporu se zákonem o provádění mezinárodních sankcí a uvedenými přímo použitelnými předpisy EU obsahujícími sankce vůči

tam vymezeným osobám.³⁸ Vybraný dodavatel se tak díky výjimce z povinnosti identifikovat a doložit skutečného majitele, je-li jím veřejnoprávní subjekt, může zcela vyhnout povinnosti rozkrýt své skutečné majitele, a to pouhým prohlášením, jež bude pro veřejného zadavatele neověřitelné.³⁹ Bude-li skutečným majitelem vybraného dodavatele zahraniční stát či státní organizace, na něž jsou uvaleny mezinárodní sankce, bude mít veřejný zadavatel na jednu stranu povinnost podle výše uvedených předpisů a sankcí takovému vybranému dodavateli veřejnou zakázku neposkytnout.⁴⁰ Na druhou stranu však v důsledku uvedené výjimky identifikovat skutečného majitele, je-li jím veřejnoprávní subjekt, nebude zadavatel zakázky schopen tyto sankce dodržovat: zadavatel totiž nebude vědět, že vybraný dodavatel je vlastněn veřejnoprávním subjektem, jenž je na seznamu osob, na něž jsou uvaleny mezinárodní sankce, a že tedy nesmí s takovým vybraným zadavatelem uzavřít smlouvu o realizaci veřejné zakázky; pokud veřejný zadavatel smlouvu o realizaci veřejné zakázky s takovým vybraným dodavatelem, na jehož vlastníka se vztahují mezinárodní sankce, uzavře, dopustí se tím a spolu s ním i Česká republika porušení výše zmíněných mezinárodních sankcí. Tento důsledek je o to paradoxnější, že povinné osoby podle zákona proti praní peněz (banky, finanční instituce atd.) jsou naopak nuceny identifikovat osoby podléhající mezinárodním sankcím bez ohledu na to, zda jde o soukromé subjekty či veřejnoprávní subjekty.⁴¹

2. Poskytovatelé dotací a návratných finančních výpomocí

Ve vztahu k subjektům, jež žádají o dotaci nebo návratnou finanční výpomoc ze státního rozpočtu či z rozpočtů územně samosprávných celků, stanoví zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, a zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtech územně samosprávných celků, povinnost identifikovat v žádosti o takovou dotaci či návratnou finanční výpomoc osoby s podílem v právnické osobě žadatele a výši tohoto podílu;⁴² obsah těchto žádostí má být zveřejňován dálkovým přístupem.⁴³ Tyto zákonné povinnosti tý-

³⁰ Úř. věstník EU L 106, 22. 4. 2016, s. 1.

³¹ Metodický pokyn č. 5 Finančního analytického útvaru Ministerstva financí – „Provádění některých omezujících opatření vůči osobám, subjektům a orgánům, na které se vztahují rozhodnutí Rady bezpečnosti Organizace spojených národů“, 9. února 2016, čj. FAU-6200/2016/24.

³² Konsolidovaný seznam osob, skupin a organizací podléhajících finančním sankcím Evropské unie, 24. prosince 2015. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/cfsp/sanctions/consol-list/index_en.htm.

³³ § 3 písm. c), body 1, 2, 5 a 6 zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí.

³⁴ § 4 odst. 2 písm. b) zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí.

³⁵ Článek 1 odst. 2 nařízení (ES) č. 2580/2001.

³⁶ Definice pojmu vlastnictví a ovládání je uvedena v čl. 1 odst. 5 a 6 nařízení (ES) č. 2580/2001 a v pokynech k provádění a hodnocení omezujících opatření (sankce) v rámci společné unijní zahraniční a bezpečnostní politiky z 8. prosince 2003 (15579/0) ve znění dokumentu 9068/13 z 30. dubna 2014 (pododstavec Dodržování pravidel body I až V za odst. 55).

³⁷ Článek 1 odst. 5 a 6 nařízení (ES) č. 2580/2001.

³⁸ „Kdyby chtěl Západ zavést skutečně účinné sankce, měl by se zaměřit na účty a peníze ruských firem působících na Západě za účelem praní špinavých peněz.“ (CHODORKOVSKÝ, M. Jsme ve válce s Putinovým režimem. *Respekt*, 20.–26. října 2014.)

³⁹ Svlékání firem do naha musí být veřejné, 14. 7. 2015. Dostupné z: <http://www.nfjk.cz/aktuality/3926>.

⁴⁰ § 10 odst. 2 zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí.

⁴¹ Metodický pokyn č. 1 Finančního analytického útvaru Ministerstva financí ze dne 28. května 2012 určený povinným osobám k uplatňování mezinárodních sankcí zejména v souvislosti s financováním terorismu. Čj. MF-11663/2012/24-241.

⁴² § 14 odst. 3, písm. e), body 2 a 3) a zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění [v § 10a odst. 3, písm. f), body 2 a 3].

⁴³ § 18 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů.

kající se rozkrýví osob s podílem na žadateli, tj. osob s podílem přímým i nepřímým, ovšem nejsou ze strany států a územně samosprávných celků vymáhány a v důsledku ani žadateli dodržovány.⁴⁴

V oblasti příjemců dotací z fondů EU, Dohoda o partnerství mezi Českou republikou a Evropskou unií pro programové období 2014–2020⁴⁵ stanoví, že „s ohledem na princip transparentnosti a zamezení potenciálního střetu zájmů budou žadatelé povinni odkrýt svou vlastnickou strukturu na základě principu proporcionality dle metodického pokynu upravujícího oblast finančních toků při předložení projektové žádosti nebo během procesu výběru projektu. Projekty, resp. jejich předkladatelé, u nichž by došlo ke střetu zájmů, a nebudou moci vlastnickou strukturu prokázat, nebudou moci podporu získat.“⁴⁶

Metodický pokyn finančních toků programů spolufinancovaných z Evropských strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského námořního a rybářského fondu na programové období 2014–2020, účinný od 1. listopadu 2015, byl proto v oblasti rozkrývání vlastnických struktur a skutečných majitelů od 1. září 2016 novelizován. Uvedená novela metodického pokynu stanoví, aby každý žadatel o podporu, který není fyzickou osobou nebo právnickou osobou veřejného práva, přiložil k žádosti o poskytnutí podpory seznam svých skutečných majitelů ve smyslu § 4 odst. 4 zákona č. 253/2008 Sb., a to ve formě čestného prohlášení s uvedením případu, kdy žádná fyzická osoba nenaplní definici skutečného majitele. V případě výzvy ze strany příslušných orgánů musí žadatel, resp. příjemce, být schopen informace uvedené v čestném prohlášení doložit průkaznými dokumenty,⁴⁷ přičemž je příjemce, který není fyzickou osobou nebo právnickou osobou veřejného práva, zároveň povinen bezodkladně informovat poskytovatele dotace o změnách skutečného majitele nebo skutečných majitelů ve smyslu § 4 odst. 4 zákona č. 253/2008 Sb.⁴⁸

Z uvedeného novelizovaného znění Metodického pokynu je zřejmé, že problémy analyzované výše ve vztahu ke stanovisku expertní skupiny MMR k ustanovení zákona o zadávání veřejných zakázek o rozkrývání vlastnických struktur a skutečných majitelů

byly replikovány i do procesu rozkrývání vlastnických struktur a skutečných majitelů příjemců finančních prostředků z fondů EU.

Rozkrývání vlastnických struktur dalšími orgány veřejné správy

1. Orgány činné v trestním řízení

Rozkrývání vlastnických struktur a skutečných majitelů právnických osob neřeší ovšem pouze subjekty v oblasti předcházení praní peněz, veřejných zakázek a dotací, ale zabývají se jimi též orgány činné v trestním řízení. Neprůhlednost vlastnických struktur společností a anonymita skutečných vlastníků je zásadní překážkou pro řešení problému praní špinavých peněz a zpětného vymáhání prostředků získaných trestnou činností.⁴⁹ Orgány Spojeného království činné v trestním řízení odhadují, že v případech, kdy se potýkají s netransparentním vlastnictvím společností, zabere 30 až 50 % vyšetřování identifikace skutečných konečných vlastníků společností, které je nutno dohledávat přes řetězce nastrčených společností.⁵⁰ České orgány činné v trestním řízení uvádějí čas strávený identifikací skutečných vlastníků v tomto ohledu do výše 25 %.⁵¹

Skutečný majitel – fyzická osoba, jež je zároveň ovládající osobou, může dávat příkazy či instruovat jednání statutárních orgánů právnické osoby, jež se mohou dopouštět trestněprávně relevantních jednání, a založit tak trestněprávní odpovědnost skutečného majitele. Identifikace a doložení skutečného majitele u komplexnějších vlastnických struktur, zejména vedou-li tyto vlastnické struktury do zahraničí, mohou být pro orgány činné v trestním řízení velmi obtížné – viz například kauza ČEZ, Škoda Plzeň a Martin Roman,⁵² kauza OPENCARD,⁵³ kauza IZIP,⁵⁴ kauza Hala.⁵⁵

⁴⁹ Velká Británie: Transparentnost & důvěra – Zvýšená transparentnost skutečných vlastníků společností, Odbor podnikání, inovací a dovedností, *Zpráva o hodnocení dopadů regulace (2014)*, 25. června 2014, s. 10.

⁵⁰ Tamtéž, s. 11.

⁵¹ Důvodová zpráva k návrhu modelového zákona o korporátní taxaparentnosti, Transparency International Česká republika / Lexperanto, květen 2015, s. 20.

⁵² Martin Roman, v letech 2004 až 2011 předseda představenstva státem vlastněné společnosti ČEZ, tj. osoba spravující společnost vlastněnou státem, uzavíral za ČEZ smlouvy s plzeňskou Škodou, konkrétně s firmami Škoda Holding, Škoda Power a Škoda Transportation, které údajně sám tajně vlastnil. Část veřejného majetku ČEZu poslal firmě Škoda a nelze vyloučit (avšak na druhou stranu ani prokázat), že si ze Škody nevybral peníze (dividendu) do vlastní kapsy. Rovněž nelze vyloučit, ale ani prokázat, že Martin Roman „anonymně“ (ne)vlastnil firmy na Marshallových ostrovech, které přes složité struktury vlastnily uvedené firmy Škoda Holding, Škoda Power a Škoda Transportation, přes které si tyto peníze (dividendy) měl vybírat. Útvar odhalování korupce a finanční kriminality (ÚOKFK) nedošel k závěru, že Martin Roman spáchal trestný čin, neboť „nebyla prokázána jeho majetková účast ve společnostech Škoda či Škoda Holding a.s. v době, kdy byl generálním ředitelem

⁴⁴ SKUHROVEC, J. „Svlékání do naha“ už je povinné dva roky, jen se nikdo nesvléká. blog *Aktuálně.cz*, 19. června 2014. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/jiri-skuhrovec.php?itemid=23160>; SKUHROVEC, J. Ministerstvo financí ví, že je porušován zákon. A nic s tím nedělá. blog *Aktuálně.cz*, 19. června 2015. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/jiri-skuhrovec.php?itemid=25443>.

⁴⁵ Dokument vypracovaný členským státem Evropské unie, který stanoví cíle a priority pro efektivní využívání Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF).

⁴⁶ Ministerstvo pro místní rozvoj, Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020.

⁴⁷ Kapitola 2.1., bod 7 Metodického pokynu finančních toků ve znění účinném k 1. září 2016.

⁴⁸ Kapitola 5.1.1., bod 22 Metodického pokynu finančních toků ve znění účinném k 1. září 2016.

Pro získávání informací o vlastnických strukturách a skutečných majitelích právnických osob v rámci vyšetřování trestné činnosti je klíčová mezinárodní trestní spolupráce. V Evropské unii zajišťuje právní rámec pro tuto spolupráci rámcové rozhodnutí Rady 2003/577/SVV o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii.⁵⁶ Toto rámcové rozhodnutí vztahující se, kromě jiného, na trestné činy korupce, praní výnosů z trestné činnosti, podvody, včetně těch, které poškozují finanční zájmy Evropské unie, upravuje mechanismy spolupráce orgánů členských zemí EU při vydávání příkazů k zajištění vydaných pro účely zajištění důkazních prostředků nebo následné konfiskace majetku.⁵⁷

Příkazem k zajištění podle tohoto rámcového rozhodnutí se rozumí opatření příslušného justičního orgánu vydávajícího státu, jímž má být přechodně zabráněno zničení, pozměnění, přemístění, převodu nebo prodeji majetku,⁵⁸ který může být zkonfiskován nebo který může sloužit jako důkazní prostředek.⁵⁹ Vlastnický podíl na právnické osobě držený přímým nebo nepřímým vlastníkem (skutečným majitelem) lze z hmotněprávního pohledu poté kvalifikovat jako součást uvedené definice majetku a z procesněprávního

pohledu jako důkazní prostředek, neboť mezi ně toto rámcové rozhodnutí zahrnuje předměty, listiny nebo údaje, které mohou být předloženy v trestním řízení o trestném činu, jenž spadá do působnosti uvedeného rámcového rozhodnutí.

2. Orgány finanční správy

Vedle orgánů činných v trestním řízení se otázkou rozkrývání vlastnických struktur a skutečných majitelů právnických osob jsou nuceny v poslední době v čím dál širší míře zabývat i orgány finanční správy, zejména při odhalování daňových deliktů zahrnujících vnitroskupinové transakce v rámci nadnárodních skupin společností zasahujících do více daňových jurisdikcí.⁶⁰ Nutnost zjistit celou vlastnickou strukturu až po skutečného majitele u daňového poplatníka – české společnosti vlastněné ze zahraničí – se projevila například v případě společnosti CTP, u které by bez rozkrýví vlastnické struktury nebylo možné dovodit obcházení zákona o dani z příjmů právnických osob a následné snížení daňové ztráty z moci úřední o částku 341 518 927 Kč a uhrazení penále ve výši 5 % z částky dodatečně snížené daňové ztráty, tj. 17 075 946 Kč.⁶¹ Závěr o provedené optimalizaci mezi uvedenými daňovými řády by nebylo možno učinit, aniž by se Nejvyšší správní soud a příslušné orgány finanční správy podrobně nezaměřily na rozkrýví složité vlastnické struktury společností skupiny CTP nacházející se v ČR, Lucembursku a Nizozemsku.⁶²

Uvedený příklad úspěšného rozkrýví vlastnické struktury díky mezinárodní spolupráci daňových úřadů je však spíše výjimkou. Finanční úřady zemí, kde se nacházejí zdroje tržeb společností, mají legitimní zájem na celkovém a transparentním rozkrýví globálního daňového plánování nadnárodních společností týkajících se tržeb, jež tvoří daňovou základnu, kterou uvedené plánování oslabuje. Není ovšem možné očekávat, že finanční úřady jednotlivých zemí budou disponovat podrobnými znalostmi daňových zákonů a účetních pravidel jiných zemí, aby mohly ověřit věrohodnost tvrzení daňového poplatníka.⁶³

Z tohoto důvodu se v poslední době jak na mezinárodní úrovni v rámci Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj a skupiny států G-20,⁶⁴ tak na

a předsedou představenstva ČEZ,“ uvedla mluvčí Městského státního zastupitelství v Praze Štěpánka Zenklová. Z uvedeného závěru lze usuzovat, že orgány činné v trestním řízení se pravděpodobně nedostaly k informacím z příslušných rejstříků na Marshallových ostrovech, kdo byl skutečným vlastníkem firm tam registrovaných, přes které se dle Mladé Fronty DNES vyváděly peníze ČEZu. (Definitivní klid pro Martina Romana. Propojení ČEZu se Škodou Power policie neprokázala. Informační server *iHNED.cz*, 29. března 2013, dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-55228630-definitivni-klid-pro-martina-romana-propojeni-cezu-se-skodou-power-policie-neprokazala>.)

⁵³ Veřejné peníze jdou právnické osobě za účelem provedení zakázky, která je může „odklánět“ neznámým vlastníkům společnosti Haguess a.s. či subdodavatelům s neznámými vlastníky.

⁵⁴ Obdobnou konstrukci přihrání veřejné zakázky firmě s neznámými skutečnými vlastníky lze vysledovat v neméně známé kauze IZIP. Veřejná zdravotní pojišťovna (VZP) zadala veřejnou zakázku na vytvoření elektronických knížek pacientů společnosti IZIP s neznámými vlastníky.

⁵⁵ „Bývalý vysoký manažer ředitelství silnic a dálnic (ŘSD) Michal Hala údajně pronajal čtyři dálniční odpočívadla bez výpsání výběrového řízení společnosti Monstera ovládané z Kypru, kterou podle podezření policie měl sám vlastnit. Monstera dále pronajala odpočívadla velkým čerpacími firmám a inkasovala od nich za to peníze. Ty mohly v konečném důsledku, jak uvádí policie, jít přes složitou vlastnickou strukturu společnosti Monstera vedoucí do daňových rájů až do kapsy zmíněného Michala Haly. Škodu vzniklou ŘSD (státu) odhadují policisté na 264 milionů Kč.“ (BLAŽEK, V. Policie podezřívá bývalého úředníka Hala, že vydělal stamiliony přes firmy v daňových rájích. 15. dubna 2013, informační server *iHNED.cz*, dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-59689110-policie-podezira-byvaleho-urednika-halu-ze-vydelal-stamiliony-pres-firmy-v-danovych-rajich>.)

⁵⁶ Úř. věstník EU, L 196, 2. 8. 2003, p. 45

⁵⁷ Článek 3 odst. 1.

⁵⁸ Článek 2 písm. d).

⁵⁹ Článek 2 písm. c).

⁶⁰ Česká republika má v současné době sjednány smlouvy o výměně informací s osmi zeměmi považovanými za daňové ráje. Konkrétně jde o Bahamy, Kajmanské ostrovy, Bermudy, ostrovy Man, Guernsey, Jersey, Britské Panenské ostrovy a San Marino. Tyto dohody umožňují ministerstvu financí získávat z těchto zemí informace potřebné pro výběr a správu daní a umožňují přístup k některým informacím od tamních bank a finančních institucí.

⁶¹ Rozsudek NSS sp. zn. 9 Afs 57/2015-120.

⁶² Body 38–40 rozsudku NSS sp. zn. 9 Afs 57/2015-120.

⁶³ KLEINBARD, E. D. (USC Gould School of Law), *Through a Latte Darkly: Starbucks' Stateless Income Planning*. *Tax Notes*, červen 2013.

⁶⁴ Například Úmluva o vzájemné spolupráci finančních orgánů v daňové oblasti Organizace pro hospodářskou spolupráci

úrovni EU⁶⁵ mnozí snahy zlepšit kvalitu mezinárodní spolupráce a intenzitu předávání informací o daňových subjektech, zejména jedná-li se o nadnárodní skupiny společností a vnitroskupinové transakce prováděné v rámci těchto skupin. „Náprava začíná u transparentnosti, kdy finanční úřady a ministerstva financí disponují takovými informacemi, aby byly schopny učinit si jasný celkový obrázek o globálních daňových strukturách nadnárodních společností a důsledků těchto struktur na vytváření zisků, které nejsou daněny v žádné zemi.“⁶⁶

Závěr: Potřeba konvergentního výkladového dokumentu

Česká republika vykazuje v současné době značné mezery, a to jak v oblasti zajištění kvality informací o skutečných majitelích a vlastnických strukturách, tak v oblasti zajištění přístupu veřejnosti k těmto informacím. Z výše analyzovaných problémů týkajících se jak identifikace, tak dokládání nepřímých podílů (vlastnických struktur), není v současné době vyřešen ani jeden. Bez úspěšného vyřešení obou těchto problémů ovšem nebude možné evidenci skutečných majitelů právnických osob reálně zavést.

Potřebu kvalitního rejstříku skutečných majitelů právnických osob si uvědomuje i Rada ministrů financí Evropské unie. Závěry Rady o daňové transparentnosti z 11. října 2016 proto požadují, aby byly známy informace ohledně totožnosti skutečných vlastníků společností, právnických osob nebo právního uspořádání a očekává rychlý pokrok v této oblasti na mezinárodní úrovni.⁶⁷ Evropská komise rovněž za účelem zvýšení kvality informací o skutečných majitelích navrhla v červenci 2016 novelu čtvrté směrnice proti praní peněz, jež, až na drobnou výjimku týkající se majetku v osobních svěřenských fondech a jejich beneficiéntů,⁶⁸ požaduje celkové zpřístupnění informací o skutečných majitelích zapsaných do rejstříků skutečných majitelů.⁶⁹

a rozvoj (OECD Convention on Mutual Administrative Assistance in Tax Matters).

⁶⁵ Směrnice 2014/107/EU ze dne 9. prosince 2014, kterou se mění směrnice 2011/16/EU, pokud jde o povinnou automatickou výměnu informací v oblasti daní, Úř. věstník EU L 359, 16. 12. 2014, s. 1.

⁶⁶ KLEINBARD, E. D. (USC Gould School of Law), *Through a Latte Darkly: Starbucks' Stateless Income Planning*. *Tax Notes*, červen 2013.

⁶⁷ Body 8–11 Závěrů Rady daňové transparentnosti. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/10/11-ecofin-conclusions-tax-transparency/>.

⁶⁸ Reflektující rozhodnutí francouzské Ústavní rady č. 2016-591 z 21. října 2016.

⁶⁹ KOM (2016) 450 final z 5. července 2016. Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0450&from=EN>.

Kvalitu informací o skutečných majitelích a vlastnických strukturách by v tomto kontextu mohl podstatně zvýšit výkladový dokument, jenž by konvergentním způsobem interpretoval povinnosti všech dotčených subjektů, tzn. povinných osob podle zákona proti praní peněz, rejstříkových soudů, jež mají vést evidence skutečných majitelů, veřejných zadavatelů, poskytovatelů dotací a návratných finančních výpomocí stejně jako orgánů činných v trestním řízení i orgánů finanční správy, jakým je například Praktický návod obsahující náležitosti prohlášení o vlastnické struktuře až po skutečného vlastníka, a doložení informací obsažených v prohlášení.⁷⁰

The problems with disclosure of corporate ownership structures and beneficial owners

The article, after the description of the key provisions on the corporate ownership and beneficial ownership disclosure in various pieces of Czech and EU legislation, analyses the key issues in the implementation of the corporate ownership and beneficial ownership disclosure obligation. It focuses, first, on the disclosure obligation of legal persons and reciprocal verification obligations of the financial institutions and designated non-financial bodies and professions and the registry courts charged with the creation of the registries of beneficial owners. Second, the article looks at the obligations of public contracts and public funds providers and recipients in relation to both EU funds and national funds. Third, corporate and beneficial ownership disclosure is examined from the perspective of law enforcement bodies, such as police, prosecution and tax authorities, who are often faced in their enforcement activities with the necessity of disclosing the corporate ownership structures and beneficial owners. In conclusion, the article highlights the need for an interpretative document which would explain in detail the ways how the corporate and beneficial ownership disclosure should be performed in a convergent manner in all of the areas concerned.

⁷⁰ Transparency International Česká republika / Lexperanto. Dostupný z: www.transparentnicslo.cz.